

Lagar för barn och ungdomar

Det här är offlineversionen av *Lagar för barn och ungdomar*. Följ länken för att komma åt ytterligare material som övningar, interaktiva element, filmer med mera.

<https://laromedel.ne.se/material/reader/189/5856>

KATJEN/SHUTTERSTOCK

■ Justitia, rättvisans gudinna. Staty i den tyska staden Frankfurt.

Vi lever i ett samhälle där **lagar** styr vårt liv utan att vi tänker så mycket på det. Under århundradenas lopp har samhället stiftat tusentals lagar. Många är speciallagar inom olika områden av samhällslivet. De flesta av dessa lagar berör oss sällan. Men det finns lagar vi ofta kommer i beröring med. För dig som är i skolåldern och ännu bor hemma hos dina föräldrar finns det en hel mängd lagar.

Ord och begrepp

Ordlista: Lagar för barn och ungdomar

Aga är att ge barn stryk i syfte att uppfostra dem.

Straffbarhetsålder innebär att man kan dömas till ett straff för ett brott.

Adoption är att ta till sig ett barn (som inte är ens biologiska barn) och börja vara förälder till det.

Bevittna betyder dels att på något sätt vara närvarande för att se ett händelseförlopp (till exempel en trafikolycka), dels att intyga att till exempel ett dokument är äkta och att det som står i det stämmer.

Skollagen

Skollagen reglerar den svenska skolan och är ett viktigt exempel på hur lagarna i samhället styr din vardag.

Skollagen säger till exempel att skolgången är obligatorisk (tvingande) till och med det året du fyller 16 år. Föräldrar som av någon anledning håller sina barn hemma bryter mot skollagen.

Utdrag ur skollagen

1 kap. 4 § – Syftet med utbildningen inom skolväsendet

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare.

ANDRÉ MASLENNIKOV/IBL

■ Studentexamen på Rudbecksskolans gymnasium i Sollentuna.

1 kap. 5 § – Utformningen av utbildningen

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Familjelagar

GRIGORIEV RUSLAN/SHUTTERSTOCK

■ Bröllopspar.

Det finns en rad lagar som styr familjelivet med till exempel äktenskapsregler och regler för vårdnaden av barn. Det finns också lagar som reglerar förhållanden mellan föräldrar och barn.

1979 stiftades till exempel en lag som fick internationell uppmärksamhet. Då förbjöds föräldrar enligt lag att **aga**, det vill säga slå, sina barn. I många andra länder tyckte man det var en märklig lag. Men lagen har fått efterföljare i flera länder.

Straffmyndig

Dina föräldrar är ansvariga för vad du gör som barn. Men när du fyllt 15 år blir du själv straffmyndig (eller **straffbar**, som är den egentliga benämningen). Om du då till exempel hamnar i bråk med någon klasskamrat i skolan och klipper till honom eller henne kan du ställas inför rätta och åtalas för misshandel. På samma sätt är det med andra små och stora brott, allt från snatteri till grova inbrott, bilstölder och liknande.

Även om du är straffmyndig från 15 års ålder finns det ännu många områden som du inte får ta ansvar för. Du får till exempel inte ta lån, teckna mobilabonnemang eller köpa varor på avbetalning utan att dina föräldrar skrivit på avtalen.

Först vid 18 års ålder blir du myndig. Då får du också de flesta rättigheter – och skyldigheter – som vuxna har.

Rättigheter och skyldigheter – från 12 till 20 år

12 år: Ditt samtycke krävs för byte av efternamn och vid adoption.

15 år: Du blir straffmyndig. Du får köra moped om du har körkort för sådan. Du får vittna vid rättegång och bevittna skriftliga handlingar.

16 år: Du får ta körkort för lätt motorcykel och traktor. Barnbidraget upphör och ersätts med studiebidrag. Du får lov att starta egen rörelse, det vill säga ett företag. Skolplikten upphör. Du får börja övningsköra bil.

18 år: Du blir myndig. Du får gifta dig, rösta, ingå köpeavtal, teckna abonnemang, ta alla sorters körkort för bil med mera.

20 år: Du får handla alkohol på Systembolaget.

Sammanfattning

Lagar för barn och ungdomar

- Av Sveriges tusentals lagar berör de flesta oss sällan medan andra gäller just skolbarn och deras föräldrar.
- Det är obligatoriskt att gå i skolan till och med det år man fyller 16 år.
- Det finns lagar som rör äktenskap, samboförhållanden och förhållandet mellan föräldrar och barn.
- 1979 förbjöds barnaga.
- En person blir straffmyndig när den fyller 15 år.
- Myndighetsåldern i Sverige är 18 år. Då får vi rösta, gifta oss och ta körkort.
- Först vid 20 års ålder får vi köpa alkohol på Systembolaget.

Det här är offlineversionen av *Lagar för barn och ungdomar*. Följ länken för att komma åt ytterligare material som övningar, interaktiva element, filmer med mera.

<https://laromedel.ne.se/material/reader/189/5856>